

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО
І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ВП НУБІП УКРАЇНИ «БОЯРСЬКА ЛІСОВА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ»

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСІВНИЦТВА ТА ДЕКОРАТИВНОГО
САДІВНИЦТВА**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОСИСТЕМНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
У ЛІСОВОМУ КОМПЛЕКСІ ТА САДОВО-ПАРКОВОМУ
ГОСПОДАРСТВІ»
(18-19 квітня 2019 року)**

КИЇВ – 2019

ТАКСОНОМІЧНИЙ СКЛАД АДВЕНТИВНИХ ВИДІВ ДЕРЕВНИХ РОСЛИН У ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Б.Є. Якубенко, доктор біологічних наук (botaniky@ukr.net),

О.І. Серга, аспірант*,

І.П. Григорюк, доктор біологічних наук,

А.М. Чурілов, кандидат біологічних наук (churilovam@nubip.edu.ua)

В.О. Меженний, аспірант*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Нині природна флора зазнає антропічної трансформації у зв'язку з господарською діяльністю людини, це призводить до активного поширення інвазійних чужорідних видів рослин і як наслідок зменшення флористичної різноманітності. Серед адвентивної фракції дендрофлори Лісостепу України присутня певна частка видів, яким притаманна висока інвазійна здатність. Ці види спричиняють чи здатні спричинити широкі інвазії в природних середовищах трансформуючи їх й перетворюючи в локалітети своїх вторинних ареалів. Така трансформація природних біотопів призводить до втрати ними низки аборигенних видів, яких витісняють конкурентоздатніші й агресивніші адвенти.

Дослідження проводили в лісових, лучних і міських насадженнях Лісостепу України маршрутно-експедиційними методами. Усього оглянуто більше ста насаджень і різних типів рослинності де відбуваються сукцесії, у яких визначено інвазійно найактивніші види деревних і чагарникових рослин. Також проведено аналіз літературних джерел на предмет представленості адвентивних та інвазійних видів у складі дендрофлори Лісостепу України.

Проведений нами аналіз систематичної належності показав, що в природно-заповідному фонді Лісостепу України представлений 171 видом з відділу *Pinophyta* і 1430 видами *Magnoliophyta*. Систематична структура дендрофлори показала, що до процесу інтродукції деревних рослин було використано 1601 вид, які належать до 260 родів, 81 родини, 51 порядку, 8 підкласів та п'яти класів з двох відділів, зокрема *Pinophyta* – 171 вид, 24 роди, 7 родин, 7 порядків та 3 підкласів; *Magnoliophyta* – 1430 видів, 236 родів, 74 родини, 44 порядків та 5 підкласів. Найпредставленішим підкласом класу *Magnoliopsida* є *Rosidae* з 835 видами, які належать до 131 роду,

*Науковий керівник – доктор біологічних наук Якубенко Б.Є.

31 родин та 16 порядків. Серед адвентивної фракції флори найпредставленіші родини *Pinaceae* – 111 видів і *Cupressaceae* – 40 видів з відділу *Pinophyta*, а серед найчисельніших родів: *Pinus* – 48 видів, *Juniperus* – 21 вид, *Abies* – 15 видів, *Picea* – 14 видів, які належать до наведених вище родин.

За оцінкою найпредставленішою фракцією дендрофлори є відділ *Magnoliophyta* – 1430 видів, а найчисельнішими родинами є *Rosaceae* – 444 види, *Ericaceae* – 149 видів, *Caprifoliaceae* – 74 види, *Fabaceae* – 73 види, *Berberidaceae* – 66 видів, *Betulaceae* – 57 видів, *Aceraceae* – 50 видів. Надзвичайно чисельною групою в адвентивній дендрофлорі відділу *Magnoliophyta* є найпредставленіші роди, зокрема *Rhododendron* – 131 вид, *Cotoneaster* – 127 видів, *Crataegus* – 84, *Berberis* – 65, *Spiraea* – 64 види, що складає 29,42% від загальної кількості в переважній більшості чагарники. Від 2-х до 5-ти видів мають 88 родів, від 6 до 10 видів – 25 родів і від 11 до 20 видів мають лише 13 родів. А роди, які мають від 20 до 50 видів має незначна кількість родів, зокрема *Acer* – 50, *Lonicera* – 47, *Betula* – 46, *Rosa* – 43, *Clematis* – 34, *Prunus* – 25 видів. Результати аналізу дендрофлори Лісостепу України (Серга та ін., 2017) з диференціацією її адвентивної фракції показали, що з поміж адвентивних видів деревних рослин визначена певна частка видів, яким притаманна висока інвазійна здатність. Загалом, потенційно інвазійними визнано усі адвентивні види, яким притаманна висока регенераційна здатність. Наразі висока інвазійна активність в умовах Лісостепу України відмічена для 25 видів з 21 роду: *Quercus rubra* L., *Hippophae rhamnoides* (L.) A. Nelson, *Elaeagnus angustifolia* L., *Mahonia aquifolium* (Pursh) Nutt., *Morus alba* L., *Morus nigra* L., *Salix × fragilis* L., *Ulmus pumila* L., *Malus sylvestris* (L.) Mill., *Amelanchier spicata* (Lam.) C. Koch., *Amelanchier alnifolia* Nutt., *Rosa rugosa* Thunb., *Rosa chinensis* Jacq., *Cercis siliquastrum* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Caragana arborescens* Lam., *Gleditsia traicanthos* L., *Acer negundo* L., *Syringa vulgaris* L., *Sambucus nigra* L., *Sambucus racemosa* L., *Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle, *Phellodendron amurense* Rupr., *Tilia tomentosa* Moench, *Lycium barbatum* L. В адвентивній фракції дендрофлори Мошногірського кряжу з 35 видів до інвазійних віднесено 12 видів, зокрема *Elaeagnus angustifolia*, *Salix × fragilis*, *Morus nigra*, *Malus sylvestris*, *Robinia pseudoacacia*, *Caragana arborescens*, *Gleditsia traicanthos*, *Acer negundo*, *Syringa vulgaris*, *Sambucus nigra*, *Ailanthus altissima* та 4 види, які в цих умовах є потенційно інвазійними.